

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2533

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Core Paper 1 - History And It's Theory
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Is History a Social Science. Discuss.
- b) Examine the contribution of ancient Greeks to History Writing.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the conception of history of the Medieval church in Europe.
- b) Examine the impact of Romanticism on the writing of History.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Elaborate on the Idealist view of History.
- b) Discuss the Rankean method of Writing History.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is the Materialist view of History? Discuss.
- b) Explain the nature of subaltern History with special reference to Indian History.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Functions of History
- b) Isnad
- c) Positivism
- d) Structuralism

Total No. of Questions : 5]

P2533

[5005]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Core Paper 1 - History And It's Theory

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) इतिहास एक समाज शास्त्र आहे का? चर्चा करा.

ब) इतिहास लेखनातील प्राचीन ग्रीकांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) युरोपातील मध्ययुगीन चर्च प्रणित इतिहासाच्या संकल्पनेचे मूल्यमापन करा.

ब) इतिहास लेखनावरील स्वछंदवादाच्या प्रभावाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) इतिहासाच्या आदर्शवादी दृष्टीकोनाविषयी सविस्तर माहिती द्या.

ब) रँके प्रणित इतिहास लेखन पध्दतीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) इतिहासाचा भौतिकवादी दृष्टिकोन म्हणजे काय? चर्चा करा.

ब) भारताच्या इतिहासाच्या विशेष संदर्भासह वंचितांच्या इतिहासाच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा [10]

अ) इतिहासाची कार्ये

ब) इसनद

क) प्रत्यक्षार्थवाद

ड) संरचनावाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2534

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1002

M.A.(Part-I) (Semester-I)

HISTORY

Paper - II : Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the literary sources of study of ancient India.
- b) Discuss about the rise of the Mahajanpadas.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'Saptang theory'.
- b) Analyse the administrative system of Maurya Period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of caste based society in Post Vedic Period.
- b) Discuss the nature of trade in South India during the ancient Period.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What was the nature of state and Kingship under the Guptas Period.
- b) Explain the nature of Satavahanas Polity.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Foreign traveller accounts
- b) Sabha and Samiti
- c) Kautilya's Arthashastra
- d) The Ashokan Rock Edicts

Total No. of Questions : 5]

P2534

[5005]-1002

M.A.(Part-I) (Semester-I)

HISTORY

Paper - II : Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) प्राचीन भारताच्या अभ्यासाच्या वाङ्मयीन साधनाचे परीक्षण करा.

ब) महाजनपदाच्या उदयाबाबत चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सप्तांग सिध्दात ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) मौर्यकाळातील प्रशासकीय व्यवस्थेचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) उत्तरवैदिक काळातील जातीवर आधारीत समाज रचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) दक्षिण भारतातील प्राचीन कालखंडातील व्यापाराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गुप्त कालीन राज्य आणि राजपदाचे स्वरूप कसे होते.

ब) सातवाहनांच्या राज्यव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा [10]

अ) परकीय प्रवासी वृत्तांत

ब) सभा आणि समिती

क) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र

ड) अशोकाचे शिलालेख

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2535

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1003
M.A. (Part - I) (Semster - I)
HISTORY
(Core Paper - III) Maratha Polity
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Define the term 'Maratha Polity' and explain its nature.
- b) Explain the importance of Marathi Literary sources useful for the study of Maratha Polity.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically evaluate the process of Maratha state formation.
- b) Explain the nature of village administration under the Marathas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the Salient features of the judicial system under the Marathas.
- b) What were the major areas of expenditure of the Maratha state?

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of military Administration under the Marathas.
- b) Discuss the system of currency of the Maratha period.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Factory Record
- b) Types of trial by or deals
- c) Alutedar and Balutedar
- d) Asthapradhan Mandal

Total No. of Questions : 5]

P2535

[5005]-1003

M.A. (Part - I) (Semster - I)

HISTORY

(Core Paper - III) Maratha Polity

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 'मराठा राज्यव्यवस्था' या संज्ञेची व्याख्या करा व त्याच्या स्वरूपाचे स्पष्टीकरण द्या.
ब) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मराठाराज्य निर्मितीच्या प्रक्रीयेचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.
ब) मराठा राज्यातील ग्रामीण प्रशासन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मुल्यमापन करा.
ब) मराठा राज्याच्या खर्चाच्या मुख्य बाबी कोणत्या होत्या?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठे कालीन लष्करी प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) मराठे कालीन 'चलन पध्दती'ची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा [10]

अ) फॅक्टरी रेकॉर्ड

ब) दिव्यांचे प्रकार

क) अलुतेदार व बलुतेदार

ड) अष्टप्रधान मंडळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2536

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)
HISTORY (Optional Paper - I)
Cultural History of Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Define the term 'culture' and state the nature of Maharashtra culture.
- b) Discuss the physical and geographical features of Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'. Bring out its various interpretations.
- b) Explain the philosophy and teaching of the Shakti cult.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the philosophy and teaching of the Dutt cult.
- b) Explain the nature of Panditi Literature.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) Discuss the impact of Islam on Marathi language and literature.
- b) State the Architectural features of temples under the Marathas.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words :

[10]

- a) Nomenclature of the term Maharashtra
- b) Explain the concept 'Varkari'
- c) Sabhasad Bakhar
- d) Folk Art - Bharuda

Total No. of Questions : 5]

P2536

[5005]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)
HISTORY (Optional Paper - I)
Cultural History of Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) 'संस्कृती' या संज्ञेची व्याख्या करा व महाराष्ट्राच्या संस्कृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्राची प्राकृतिक व भौगोलिक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) 'महाराष्ट्रधर्म' संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचे विविध अन्वयार्थ सांगा.
ब) शाक्ती संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) दत्त संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.
ब) पंडिती साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठी भाषा व साहित्यावरील इस्लामच्या प्रभावाची चर्चा करा.

ब) मराठे कालीन मंदिराची स्थापत्यशास्त्रीय वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा [10]

अ) महाराष्ट्र नामाभिदान

ब) 'वारकरी' संकल्पना स्पष्ट करा.

क) सभासद बखर

ड) लोककला - भारूड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2537

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1005

M.A. (Part - I) (Semster - I)

HISTORY (Optional Paper - II)

History of Medieval Deccan (1295-1724)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State brief history of the Reddy Kingdom of Andhra.
- b) Discuss the Central Administrative structure of the Vijayanagar State.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the Nature of the Bahamani Kingdom.
- b) Explain the village community of the Maratha.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Nature of Urban life in the Vijayanagar Kingdom.
- b) Discuss the Trade and commerce of the Maratha.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) Discuss the Military system of the Marathas.
- b) State the small industries of the Vijayanagar state.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words :

[10]

- a) Religious life of Bahamani kingdom
- b) Nature of Farukhi state
- c) Vijayanagar Sculpture
- d) Maratha Painting

Total No. of Questions : 5]

P2537

[5005]-1005

M.A. (Part - I) (Semster - I)
HISTORY (Optional Paper - II)
History of Medieval Deccan (1295-1724)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) आंध्राच्या रेड्डी राज्याचा थोडक्यात इतिहास सांगा.
ब) विजयनगर राज्याच्या केंद्रीय प्रशासनाच्या रचनेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) बहामणी राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) मराठा कालीन गावगाड्यांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) विजयनगर राज्यातील नागरी जीवन स्पष्ट करा.
ब) मराठे कालीन व्यापार उद्दीमची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मराठ्यांच्या लष्करी व्यवस्थेची चर्चा करा.
- ब) विजयनगर राज्यातील लघु उद्योग थंडे सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा [10]

- अ) बहामणी राज्यातील धार्मिक जिवन
- ब) फारूखी राज्याचे स्वरूप
- क) विजयनगरची शिल्पकला
- ड) मराठेकालीन चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2538

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - III)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'caste' and explain its impact on the society.
- b) Examine the contribution of Vitthal Ramji Shinde in solving the problems of untouchables.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) How did the Buddhist Philosophy lead to create the social equality?
- b) Evaluate the contribution of Mahatma Phule against practice of untouchability.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Analyze the role of the Bhakti Movement in bringing together people from different strata of society.
- b) State the contribution of Shivram Janba Kamble in social awareness.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) Discuss the role of Gopal Baba Walangkar in Dalit Movement.
- b) Explain the work of Rajarshi Shahu in social reform movement.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words :

[10]

- a) Dalit consciousness
- b) An equalitarian thoughts of Mahavir
- c) Sant Chokhamela
- d) Kisan Faguji Bansode

Total No. of Questions : 5]

P2538

[5005]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - III)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 'जात' संकल्पना स्पष्ट करा व समाज व्यवस्थेवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) अस्पृश्यांच्या समस्या सोडविण्यात विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सामाजिक समता निर्माण करण्यात बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले?

ब) अस्पृश्यतेच्या प्रथेविरुद्ध महात्मा फुले यांनी दिलेल्या योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजातील वेगवेगळ्या स्तरातील लोकांना एकत्र आणण्यामध्ये भक्ती चळवळीने पार पाडलेल्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

ब) सामाजिक जाणिव जागृतीतील शिवराम जानबा कांबळे यांचे योगदान सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गोपाळबाबा वलंगकर यांच्या दलित चळवळीतील योगदानाची चर्चा करा.

ब) समाज सुधारणा चळवळीतील राजर्षि शाहूंचे कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा [10]

अ) दलित जाणिव

ब) महावीरांचे समतावादी विचार

क) संत चोखामेळा

ड) किसन फागूजी बनसोडे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2539

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1007
M.A. (Part - I) (Semester - I)
HISTORY (Optional Paper - IV)
History and Philosophy of Science and Technology
(Development in the west)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the scientific method with example.
- b) Assess the impact of science on social and economic life of Man.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Highlights the significance of the Galileau Revolution.
- b) State the contribution of Aryabhata and Varahmihir to the development of science in ancient India.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write a detailed note on medical science in Ancient India.
- b) Write in detail impact of western science and technology on Indian science.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the salient features of Industrial Revolution.
- b) Write a detailed note on science and technology in Egypt civilization.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Achievement of ISRO
- b) Newton
- c) Telephone
- d) Science Policy under the British

Total No. of Questions : 5]

P2539

[5005]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - IV)

History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the west)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) वैज्ञानिक पध्दत उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) मानवाच्या सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावरील विज्ञानाच्या प्रभावाचे मुल्यांकन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गॅलिलिअन क्रांतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) प्राचीन भारतातील वैज्ञानिक विकासामध्ये आर्यभट्ट आणि वराहमिहिर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) प्राचीन भारतातील वैद्यकशास्त्रावर सविस्तर टीप लिहा.

ब) पाश्चिमात्य शास्त्र आणि तंत्रज्ञान यांचा भारतीय शास्त्रावरील प्रभाव लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) औद्योगिक क्रांतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) इजिप्त संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानावर सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा [10]

अ) इस्त्रोची कामगिरी

ब) न्युटन

क) टेलिफोन

ड) ब्रिटिश काळातील विज्ञान धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2540

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - V)

USA : From Isolation to Hegemony (1865-1989)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review united states foreign policy in context of South America before World War-I.
- b) Examine the role of the United States at the Paris Peace Conference.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss America's foreign policy between the two World Wars.
- b) Explain the United States policy during World War-II.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the role of the United States in the formation of the United Nations Organization.
- b) Explain the causes and nature of the Cold War.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of the United States as a hegemonic power after World War-II.
- b) Examine the objectives and nature of US foreign policy in post World War-II Japan.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Commodore Perry's Expedition
- b) Great Depression
- c) Korean War
- d) NATO

Total No. of Questions : 5]

P2540

[5005]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - V)

USA : From Isolation to Hegemony (1865-1989)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पहिल्या महायुद्धा पूर्व दक्षिण अमेरिकेच्या संदर्भात अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाचा आढावा घ्या.

ब) पॅरिस शांतता परिषदेतिल अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) दोन महायुद्धांच्या मध्यांतराच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.

ब) दूसऱ्या महायुद्धातील अमेरिकेचा धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या स्थापनेतील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) शीत युद्धाची कारणे व स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दूसऱ्या महायुध्दानंतर एक प्रभुत्ववादी राष्ट्र म्हणून अमेरिकेच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- ब) दूसऱ्या महायुध्दानंतर च्या जपान संदर्भातील अमेरिकेच्या परराष्ट्र धोरणाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा [10]

- अ) कोमोडोर पेरी मोहिम
- ब) जागतिक महामंदी
- क) कोरीया युध्द
- ड) नाटो (NATO)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2541

[Total No. of Pages : 4

[5005]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - VI)

History of Art and Architecture in India : Ancient Period

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the features of Bronze Age Architecture.
- b) Discuss the Architecture achievement of the Harappan civilization.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the main features of satavahana Art and Architecture.
- b) State the importance of the Mathura style in Indian Architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the main features of Dravid Architecture.
- b) State the main features of Gupta Art.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) What was the nature of Early Chalukya art.
- b) Discuss the contribution to temple architecture of the Pallavas.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Sunga Art
- b) Stup - Art Architecture
- c) Caves - Art Architecture
- d) Pala Art

Total No. of Questions : 5]

P2541

[5005]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - VI)

History of Art and Architecture in India : Ancient Period

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) ब्राँझ युगातील स्थापत्याच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
ब) स्थापत्यातील हरप्पा संस्कृतीच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) सातवाहन कला स्थापत्याची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मथुरा शैलीचे भारतीय कलेतील महत्त्व सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) द्राविड स्थापत्याचे मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) गुप्त कलेची मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) चालुक्यपूर्व कलेचे स्वरूप कसे होते.
- ब) मंदिर स्थापत्यातील पल्लवांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) शुंग कला
- ब) स्तूप - कला स्थापत्य
- क) लेणी - कला स्थापत्य
- ड) पाल कला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2542

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

History and It's Practice

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain how the outline of a research subject is prepared.
- b) Discuss the importance of determining and grouping of facts.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is external criticism? Give it's importance in historical research.
- b) Explain the importance of constructive reasoning in historical research.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of imperialist History writing.
- b) Highlight the contribution of D.D. Kosambi to Indian History.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the main features of the Dakar School of History writing.
- b) What does Post structuralism mean? What was its impact on history writing?

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Valid generalization
- b) William Jones
- c) Anil Seal
- d) Myth

Total No. of Questions : 5]

P2542

[5005]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

History and It's Practice

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) संशोधन विषयाचा आराखडा कसा तयार केला जातो हे स्पष्ट करा.

ब) सत्य / घटितांची निश्चिती व संकलन कसे केले जाते याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बहिरंग परिक्षण म्हणजे काय? इतिहास संशोधनातील त्याचे महत्व सांगा.

ब) इतिहास संशोधनातील विधायक तर्कनिष्ठ जुळणीचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) साम्राज्यवादी इतिहास लेखन प्रवाहच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

ब) भारतीय इतिहासातील दा.ध. (डी.डी.) कोसंबी यांच्या योगदानावर प्रकाश टाका.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) दकार इतिहास लेखन प्रवाहच्या मुख्य विशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) उत्तर संरचनावाद म्हणजे काय? इतिहास लेखनावर याचा काय प्रभाव पडला?

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) सर्वसामान्य प्रमेय

ब) विलियम जोन्स

क) अनिल सील

ड) मिथक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2543

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2002

M.A. (Part - I) (Semster - II)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the various trends in the writing of the history of medieval India.
- b) Examine the foreign sources for the study of the Mughal Period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Was the Delhi Sultanate a theocratic state? Discuss.
- b) Examine the views of Ramchandrapant Amatya on state and kingship.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature and demerits of the Mansabdari system.
- b) How far was the Bhakti movement a vehicle for social change?

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the nature of trade under the Mughals in India.
- b) Explain the nature of banking in the medieval period in India.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Ain-i-Akbari
- b) Main features of Patrimonial Beaucocratic State
- c) Chettiar
- d) Zamindari under the Mughals

Total No. of Questions : 5]

P2543

[5005]-2002

M.A. (Part - I) (Semster - II)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीन भारताच्या इतिहास लेखनामधील विविध प्रवाहांची चर्चा करा.

ब) मुघल कालखण्डाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त परकीय साधनांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) दिल्लीची सुलतानशाही धर्माधिष्ठित राज्य होते का? चर्चा करा.

ब) राज्य व राजेशाही विषयी रामचन्द्रपंत आमत्यांच्या विचारांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मनसबदारी पध्दतीचे स्वरूप व तोटे स्पष्ट करा.

ब) भक्ती चळवळ सामाजिक बदलचे साधन होते हे कितपत खरे आहे.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मुघल कालखणडातील भारतातील व्यापाराच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

ब) भारताच्या मध्ययुगीन कालखणडातील स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) ऐन-इ-अकबरी

ब) पितृसत्ताक प्रशासकीय राज्याची मुख्य वैशिष्ट्ये

क) चेटियार

ड) मुघलकालीन जमीनदारी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2544

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Socio Economic History of the Marathas

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the important Marathi sources for the study of socio - economic history of Marathas.
- b) Examine the nature of caste system in the social structure of the Marathas.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the duties and rights of Patil and Kulkarni.
- b) Take a review of various types of festivals celebrated in Maratha state.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe various types of educational institutions in the Maratha state.
- b) Examine the Watandari system with special reference to rural society.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) Take a review of the trade centres in Maratha state.
- b) Describe the Banking system of the Marathas.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Importance of socio - economic history
- b) Balutedari
- c) Metal industry
- d) Mints in the Maratha state

Total No. of Questions : 5]

P2544

[5005]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Socio Economic History of the Marathas

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेली मराठी साधने स्पष्ट करा.

ब) मराठ्यांच्या समाजरचनेतील जातीव्यवस्थेच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पाटील व कुलकर्णी यांचे हक्क आणि जबाबदाऱ्या याचे वर्णन करा.

ब) मराठा राज्यात साजऱ्या होणाऱ्या वेगवेगळ्या सणांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठा राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकारच्या शैक्षणिक संस्थांचे वर्णन करा.

ब) ग्रामीण समाजरचनेच्या विशेष संदर्भात वतनदारी पध्दतीचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठा राज्यातील व्यापारी केंद्रांचा आढावा घ्या.

ब) मराठ्यांच्या बँकिंग व्यवस्थेचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सामाजिक व आर्थिक इतिहासलेखन शास्त्राचे महत्व

ब) बलुतेदारी

क) धातु उद्योग

ड) मराठा राज्यातील टांकसाळी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2545

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VII)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the Saranjamdari system.
- b) "The 17th century Maratha state was a theocratic state". Discuss.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the importance of Maratha confederacy in the Maratha state.
- b) Explain the policy of expansion in Gujrat under Bajirao I.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of expansion of Maratha Power in Malwa.
- b) What is meant by Antarveda? State its significance in 18th century power politics.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the role played by Raghuji Bhosale in the expansion of Maratha Power in Bengal.
- b) Give information about the incorporation of Maratha state in to the colonial state.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Sanad of Swarajya
- b) Bajirao's relations with Chhatrasal
- c) The influence of Marathas in North Karnataka
- d) Significance of the Battle of Amjhera

Total No. of Questions : 5]

P2545

[5005]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VII)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) सरंजामदारी पध्दतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) '17 व्या शतकातील मराठा राज्य हे धर्माधिष्ठित होते' चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मराठा राज्यातील मराठा मंडळाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) पहिल्या बाजीरावाचे गुजरातमधील सत्ताविस्तार धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) माळवामधील मराठा सत्ता विस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) अंतर्वेद याचा अर्थ सांगा. 18 व्या शतकातील सत्ता राजकारणातील त्याचे महत्त्व सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बंगालमध्ये मराठा सत्ता प्रस्थापित करण्यामध्ये रघुजी भोसले यांनी पार पाडलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

ब) मराठा राज्याचे वसाहती राज्यामध्ये विलीनीकरण कसे झाले यावर माहिती लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा. [10]

अ) स्वराज्याची सनद

ब) बाजीरावाचे छत्रसालशी संबंध

क) उत्तर कर्नाटकातील मराठ्यांचा प्रभाव

ड) अमझेरा लढाईचे महत्त्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2546

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Socio political philosophy of Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Give an account of the Kalaram Mandir Satyagraha and discuss its significance in the Dalit Movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the aims and objectives of the independent Labour Party.
- b) Give an account of the Mahad Satyagraha and explain its significance in the Dalit Movement.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the views of Dr. Babasaheb Ambedkar on the Hindu Code Bill.
- b) Examine the achievements of All India scheduled caste Federation.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of Dr. Babasaheb Ambedkar to the making of the Indian Constitution.
- b) Examine the importance of Dalit Literature.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Bahishkrut Hitkarini Sabha
- b) South borough Commission
- c) Mook Nayak
- d) Republican Party of India

Total No. of Questions : 5]

P2546

[5005]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक आणि राजकीय तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
ब) काळाराम मंदिर सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या. दलित चळवळीतील त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) स्वतंत्र मजूर पक्षाची ध्येये आणि उद्दिष्ट्ये सांगा.
ब) महाडच्या सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या आणि दलित चळवळीतील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) हिंदू कोड बिलाबाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
ब) अखिल भारतीय शेड्यूलड कॉस्ट फेडरेशनच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

ब) दलित साहित्याच्या महत्वाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

अ) बहिष्कृत हितकारिणी सभा

ब) साऊथ बरो कमिशन

क) मुकनायक

ड) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2547

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2006
M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Significance and types of land grant systems in Early Medieval age.
- b) Explain the Land revenue system under the Mughals.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the salient features of Zamindari system during the Sultanate Period.
- b) Explain the significance of Foreign Trade in Medieval India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain in detail the currency system of the Mughal period.
- b) Discuss the nature and importance of Urbanisation in sultanate period.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the development Textile industry in the Mughal period.
- b) Examine the system of taxation during the sultanate period.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Duties of Kanungo
- b) Grand Trunk Road
- c) Types of Hundies
- d) Dadni system

Total No. of Questions : 5]

P2547

[5005]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) पूर्व मध्ययुगीन भारतातील भूमीदानाचे महत्त्व आणि प्रकार स्पष्ट करा.
ब) मुघल कालीन जमीन महसूल पध्दत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) सुलतानकालीन जमिनदारी व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील परकीय व्यापाराचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]
- अ) मुघलकालीन चलन व्यवस्थेची सविस्तर माहिती लिहा.
ब) सुलतानकालीन नागरीकरणाचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मुघलकालीन भारतातील कापड उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.

ब) सुलतानकालीन कर व्यवस्थेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) कानुंगोचे कार्य

ब) ग्रँड ट्रंक महामार्ग

क) हुंडीचे प्रकार

ड) दादणी पध्दत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2548

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - X)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the views of Karl Marx with regard to peasantry.
- b) What were the various types of peasantry in medieval India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of peasant revolts during the Delhi Sultanate's rule.
- b) Bring out the characteristics of peasantry in colonial India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the background against which the Pabna Movement took place.
- b) Examine the main causes for peasant revolts in British period.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- a) Examine Mahatma Gandhi's views on agriculture.
- b) How did the leftist ideology influence peasant movements in India.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each :

[10]

- a) Champaranya Satyagraha
- b) Bijolia movement
- c) Swami Sahajanand Saraswati
- d) N.G. Ranga

Total No. of Questions : 5]

P2548

[5005]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - X)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) शेतकऱ्यांविषयी कार्ल मार्क्स यांचे विचार स्पष्ट करा.

ब) मध्ययुगीन भारतातील शेतकऱ्यांचे विविध प्रकार कोणते?

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) दिल्ली सुलतानशाहीच्या काळातील शेतकरी उठावांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) वसाहतवादी भारतातील शेतकऱ्यांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) पबना चळवळीची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

ब) ब्रिटीश कालखण्डातील शेतकरी उठावांच्या मुख्य कारणांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) शेती विषयी महात्मा गांधी यांच्या विचारांचे परिक्षण करा.

ब) वामपंथीय विचारसरणीचा भारतातील शेतकरी चळवळींवर प्रभाव कसा पडला?

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टीपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) चंपारण्य सत्याग्रह

ब) बिजोलीया चळवळ

क) स्वामी सहजानन्द सरस्वती

ड) एन.जी. रंगा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2549

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XI)

History of Art And Architecture in India (Medieval Period)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the distinctive features of Pala-Sena architecture.
- b) Take a review of the Western Indian manuscript paintings.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the main features of the Solanki architecture.
- b) Explain the impact of Indian architecture on Delhi Sultanate architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What were the salient features of Vijaynagara architecture?
- b) Explain the Bengal style of architecture.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) 'Mughal architecture is a combination of Hindu, Persian and Islamic architecture' - Explain.
- b) Examine the features of Malwa architecture.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Belur
- b) Garhwal paintings
- c) Art in Kerala
- d) Rajastani paintings

Total No. of Questions : 5]

P2549

[5005]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XI)

History of Art And Architecture in India (Medieval Period)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पालसेना स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यपूर्ण घटकांचे वर्णन करा.

ब) पश्चिम भारतीय हस्तलिखित चित्रकलेचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सोलंकी स्थापत्याच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

ब) भारतीय स्थापत्याचा दिल्ली सल्तनत स्थापत्यावर पडलेला प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) विजयनगर स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये काय होती?

ब) बंगाल स्थापत्य पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 'मुघल स्थापत्य हे हिंदू, पर्शियन व इस्लामिक स्थापत्याचे मिश्रण होते'. स्पष्ट करा.

ब) माळवा स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा. [10]

अ) बेलूर

ब) गढवाल चित्रकला

क) केरळमधील कला

ड) राजस्थानी चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2550

[Total No. of Pages : 4

[5005]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XII)

History of Science and Technology in India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss in detail the architecture in medieval India.
- b) Write a detailed note on astronomy and mathematics in ancient India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) The Hygiene facilities in Indus civilization were well developed. Discuss.
- b) Take a brief review of British Policy on education during British Regime in India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State and explain impact of Western Science and Technology in India's Science development.
- b) Discuss the development of mathematics in modern India.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write a note on contribution of C.V. Raman to science.
- b) Explain the contribution of Sawai Jaysing of Jaipur in development of science.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Textile industry in Ancient India
- b) Green Revolution
- c) Space Science in India
- d) Atomic Research in India

Total No. of Questions : 5]

P2550

[5005]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - XII)
History of Science and Technology in India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) मध्ययुगीन भारतातील स्थापत्य शास्त्रातील विकासाबाबत सविस्तर चर्चा करा.
ब) सिंधू संस्कृतीतील शहर नियोजन व स्थापत्यशास्त्र यावर सविस्तर टीप लिहा.
- प्रश्न 2) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) “सिंधू संस्कृतीतील आरोग्य सूविधा विकसित होत्या” चर्चा करा.
ब) ब्रिटिश काळातील ब्रिटिशांचे शैक्षणिक धोरणाचा आढावा द्या.
- प्रश्न 3) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) भारताच्या शास्त्र विकासावर पाश्चिमात्य शास्त्र आणि तंत्रज्ञान यावरील प्रभाव सांगून स्पष्ट करा.
ब) आधुनिक भारतातील गणित शास्त्राचा विकास यावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सी.व्ही. रामन यांच्या शास्त्रातील योगदानावर टीप लिहा.

ब) शास्त्रातील विकासामध्ये जयपूरच्या सवाई जयसिंग यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालील नमूद केलेल्या कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) प्राचीन भारतातील कापडउद्योग

ब) हरित क्रांती

क) आंतराळ शास्त्रातील प्रगती

ड) अनुसंशोधन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2551

[Total No. of Pages : 4

[5005]-3001

M.A. (Part - II) (Semster - III)

HISTORY (Core Paper - VII)

Ancient and Medieval Civilization of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the salient features of urban centres in the Indus valley civilization.
- b) Examine the Socio-economic life of ancient Persion civilization.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the achievements of ancient Greece to the development of science.
- b) Discuss the nature of society in ancient Roman civilization.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Bring out the significance of Arabian civilization.
- b) Explain the salient features of Fedual System in Medieval West.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an Account of the Rise of the Nation-state in England.
- b) Assess the Progress of Western literature in the Medieval West.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Explain the concept 'Civilization'
- b) Ayurved
- c) Crusades
- d) Absolute monarchy

Total No. of Questions : 5]

P2551

[5005]-3001

M.A. (Part - II) (Semster - III)

HISTORY (Core Paper - VII)

Ancient and Medieval Civilization of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सिंधू संस्कृतीतील शहरी केंद्रांच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

ब) प्राचीन पर्शियन (ईराणी) संस्कृतीच्या सामाजिक - आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) विज्ञानाच्या विकासात प्राचीन ग्रीसने केलेल्या कामगिरीचे मूल्यांकन करा.

ब) प्राचीन रोमन संस्कृतीतील समाजाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) अरेबियन संस्कृतीचे महत्त्व विशद करा.

ब) मध्ययुगीन पाश्चिमात्य जगातील सरंजामशाही व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) इंग्लंडमधील राष्ट्र-राज्याच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.

ब) मध्ययुगीन पाश्चात्यांनी साहित्यातील केलेल्या प्रगतीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) 'संस्कृती' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) आयुर्वेद

क) धर्मयुद्ध

ड) निरंकुश राजेशाही

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2552

[Total No. of Pages : 4

[5005]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VIII)

Debates in Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the various view about the original home of the Aryans.
- b) Explain kingship and formation of Mauryan state.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the 'Sultanate state as a theocratic state'.
- b) What is second 'Urbanization'? How did it come into existence?

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the concept of urban decay in the early Medieval period.
- b) Discuss the Debate over Feudalism in India.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of William Jones as an orientalist scholar to the Indian History.
- b) Discuss the 18th century Debate.

Q5) Write short notes on any two of the following : **[10]**

- a) Theory of Saptang
- b) Mahajanpad
- c) Patrimonial state
- d) Disadvantage of orientalist History

Total No. of Questions : 5]

P2552

[5005]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Core Paper - VIII)

Debates in Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) आर्यांच्या मूळ निवासा संबंधीच्या विविध दृष्टीकोनांची चर्चा करा.
ब) मौर्य राजपद आणि राज्यरचना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) सुलतानांचे राज्य हे ईश्वरसत्ताक राज्य होते स्पष्ट करा.
ब) दुसरे नागरीकरण म्हणजे काय? ते कसे अस्तित्वात आले?
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) पूर्वमध्ययुगातील नगरांचा व्हास ह्या संकल्पनेचा आढावा घ्या.
ब) भारतातील सामंतशाही वरील वादावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पौवात्यवादी इतिहासकार या नात्याने भारतीय इतिहासातील विल्यम जोन्सच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

ब) '18 व्या शतकाचे वादंग' यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) सप्तांग सिध्दांत

ब) महाजनपद

क) पितृसत्ताक राज्य

ड) पौवात्यवादी इतिहास लेखनातील दोष

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2553

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 9 : Economic History of Modern India
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the financial imperialism of British power on India.
- b) Review the contribution of Manro in Ryotwari system.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the impact of commercialization of agriculture on Indian Economy.
- b) Give an account of rise of modern industry in India between 1850 to 1950.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss about the progress of cotton industry in Bombay from 1853.
- b) What do you know about the internal trade of India under the British rullers.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the fiscal system of British in India.
- b) Examine the progress of banking system in India under the British rullers.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words.

[10]

- a) Sir John shore
- b) Famine of 1769
- c) Jamashetji Tata.
- d) Coal Industry.

Total No. of Questions : 05]

P2553

[5005] - 3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 9 : Economic History of Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतावरील ब्रिटिश सत्तेचा आर्थिक साम्राज्यवाद स्पष्ट करा.
ब) रयतवारी पद्धतील मनोच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील शेतीच्या व्यापारीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
ब) 1850 ते 1950 पर्यंतचा भारतातील आधुनिक उद्योगांच्या उदयाचा वृंतात द्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 1853 पासून मुंबईतील कापड उद्योगाच्या प्रगतीची चर्चा करा.
ब) ब्रिटिश राज्यकर्त्यांच्या अधिपत्याखालील भारताच्या अंतर्गतव्यापारा विषयी आपणास काय माहिती आहे?
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील ब्रिटिशांची वित्तीय व्यवस्था सांगा.
ब) ब्रिटिश राज्यकर्त्यांच्या भारतातील बँकिंग पद्धतीच्या प्रगतीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सर जॉन शोअर
- ब) 1769 चा दुष्काळ
- क) जमशेटजी टाटा
- ड) कोळसा उद्योग

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2554

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper - 13)
Maharashtra in the 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the social conditions of Maharashtra in 19th century.
- b) Examine the British revenue system in Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss about the impact of liberalism on the intellectuals in Maharashtra.
- b) Explain the contribution of Mahatma Jyotiba phule in social awareness.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the Non-brahmin movement.
- b) Explain the factors responsible for the rise of nationalism in maharashtra.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the achievement of pune sarvajaniksabha
- b) Review the cotton industry in 19th century maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes any two in 100 words each.

[10]

- a) Importance of Bhakti Movement
- b) Constitutionalism
- c) Paramahansa mandali
- d) Deccan Riots

Total No. of Questions : 05]

P2554

[5005] - 3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper - 13)
Maharashtra in the 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक परिस्थितीचे मूल्यमापन करा.
ब) महाराष्ट्रातील ब्रिटिश महसूल व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील बुद्धीवंतावरील उदारमतवादाच्या प्रभावाची चर्चा करा.
ब) महात्मा जोतिबा फुले यांचे समाज जागृती मधील योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्राह्मणेत्तर चळवळीचा वृत्तांत घ्या.
ब) महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाच्या उदयास कारणीभूत ठरलेले घटक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पुणे सार्वजनिक सभेची कामगिरी स्पष्ट करा.
ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील कापड उद्योगाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) भक्ती चळवळीचे महत्व
- ब) घटनात्मकवाद
- क) परमहंस मंडळी
- ड) दख्खन दंगे

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2555

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

British Administrative Policies in India 1765-1892

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the administrative structure of the british government in India.
- b) Explain the significance of the regulating Act 1773.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write the judicial reforms of lord cornwallis.
- b) Explain the main feature of deindustrilization.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss in brief about famine policy of british government.
- b) Take a review about development of bureacracy in british period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the significance of queen's proclamation.
- b) State importance of the Indian council Act of 1892.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Economic Imperialism.
- b) Utilitarianism
- c) Provisions of vernacular press Act.
- d) Provisions of the Act 1861

Total No. of Questions : 05]

P2555

[5005] - 3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

British Administrative Policies in India 1765-1892

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्रिटिश सरकारची भारतातील प्रशासकीय रचना सांगा.
ब) 1773 च्या नियामक कायद्याचे महत्व विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) लॉर्ड कॉर्नवॉलीसच्या न्यायालयीन सुधारणा लिहा.
ब) अनुधोगिकरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्रिटिश सरकारच्या दुष्काळविषयक धोरणाची थोडक्यात चर्चा करा.
ब) ब्रिटिशकालीन नोकरशाहीच्या विकासाचा आढावा लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) राणीच्या जाहिरणाम्याचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) 1892 च्या भारतीय कायदेमंडळविषयक कायद्याचे महत्व सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) आर्थिक साम्राज्यवाद
- ब) उपयुक्ततावाद
- क) देशीवृत्तपत्र कायद्यातील तरतुदी
- ड) 1861 च्या कायद्यातील तरतुदी

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2556

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS : 15 - Gender and Indian History
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'feminism'.
- b) Examine the contribution of Simon de Beauvoir in feminist historiography.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the salient features of marxist approach on feminism.
- b) Discuss on the cast and gender in Indian history.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the position of women in vedic period.
- b) Explain the post modern feminist approach.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of Indian women in politics.
- b) Review the changing position of women in modern India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Uma Chakrvarti.
- b) Radical Feminism
- c) Problems of Indian Womens.
- d) Buddhist phylosophy on women

Total No. of Questions : 05]

P2556

[5005] - 3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS : 15 - Gender and Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'स्त्रीवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) स्त्रीवादी इतिहास लेखन शास्त्रातील सिमॉन द बोव्हेडरच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) स्त्रीवादा वरील मार्क्सवादी दृष्टिकोणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) भारतीय इतिहासातील जात आणि लिंगभाव यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) वैदिक काळातील स्त्रियांच्या स्थितीचे परीक्षण करा.
ब) उत्तर आधुनिक स्त्रीवादी दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) राजकारणामधील भारतीय स्त्रियांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) आधुनिक भारतातील स्त्रियांच्या बदलत्या स्थितीचा आढावा द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) उमा चक्रवर्ती
- ब) जहाल स्त्रीवाद
- क) भारतीय स्त्रीयांच्या समस्या
- ड) स्त्रीविषयक बौद्ध तत्त्वज्ञान

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2557

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3007

**M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper - 16)
East Asia : China 1900 - 2000
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the significance of 'Taiping rebellion' in Chinese History.
- b) Discuss the 'Nationalist Revolution' of Dr. Sun-Yet-Sen in Chinese History.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the way of 'Long March' and it's effect's.
- b) Discuss the causes of Establishment of Republic in China.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the Nature of Cultural Revolution in China.
- b) Explain the Agricultural reforms in Communist China.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the relations between Communist China and the USSR.
- b) What do you know about the Tinanmen Incident?

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words each. **[10]**

- a) Hunan Thesis
- b) Red Army
- c) Great Leap Forward
- d) Technology development in Modern China

Total No. of Questions : 05]

P2557

[5005] - 3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper - 16)
East Asia : China 1900 - 2000
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चीनच्या इतिहासातील तायपिंग बंडाचे महत्व सांगा.
ब) चीनच्या इतिहासातील डॉ. सन - यत - सेनच्या 'राष्ट्रीय क्रांती' ची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'प्रदिर्घ कूच' ची वाटचाल आणि परिणाम यांची चर्चा करा.
ब) चीनमधील लोकतंत्री प्रजासत्ताकाच्या स्थापनेच्या कारणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चीनमधील सांस्कृतिक क्रांतीचे स्वरूप सांगा.
ब) साम्यवादी चीनमधील शेतीविषयक सुधारणा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) साम्यवादी चीन व रशिया यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
ब) तैनानमेन प्रसंगाविषयी आपणास काय माहित आहे?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) हुनान प्रबंध
- ब) लालसेना
- क) विकासाची प्रचंड झेप
- ड) आधुनिक चीनमधील तंत्रज्ञान विकास

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2558

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional) (Paper - XVII)
HS : 17 - Archival Studies
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is meant by Archives? Explain the characteristics of Archives.
- b) Give an account of 'Bombay Archives'

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take the review of 'Family Archives'.
- b) Describe about the Raja Dinkar Kelkar museum.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is meant by Art Galleri? Explain its.
- b) Explain the origin of European Archives.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write the importance of Metal Plates.
- b) How was preserve of palm leaf paper records?

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words.

[10]

- a) Allgarh Muslim University, History Department Library.
- b) V.K. Rajwade Itihas Sansodhan Mandal, Dhale.
- c) Microfilm
- d) Audio-visual records.

Total No. of Questions : 05]

P2558

[5005] - 3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional) (Paper - XVII)
HS : 17 - Archival Studies
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पुराभिलेखागार म्हणजे काय? पुराभिलेखागाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मुंबई अभिलेखागाराचा वृत्तान्त द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कौंटुबिक अभिलेखागाराचा आढावा घ्या.
ब) राजा दिनकर केळकर संग्रहालयाचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कला दालन म्हणजे काय? त्याचे स्पष्टीकरण करा.
ब) युरोपीयन अभिलेखागारांचा उदय स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) धातू पट्ट्यांचे महत्व लिहा.
ब) पामपानांची कागदपत्रे कशी संरक्षित केली जातात?

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) अलिगढ मुस्लिम विद्यापिठ – इतिहास विभाग वाचनालय
- ब) वि. का. राजवाडे इतिहास संशोधन मंडळ, धुळे
- क) लघु फिल्म
- ड) दृकश्राव्य संग्रह

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2559

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XVIII)

HS : 18 - Maritime History of India (800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the main features of maritime historiography.
- b) How was maritime route connection between ancient India and Rome.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of S.Arasaratnam in maritime historiography.
- b) Explain the view about the naval expedition of the king cholas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the trade policy between India and persian in maritime History.
- b) Write the Diplomacy policy about the sea between the king cholas and china.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the policy of the maratha power control over the sea.
- b) Examine the conflict between the english and dutch.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words each. **[10]**

- a) contribution of K.N. Chaudhari in maritime historiography.
- b) India's early maritime connection with Southeast Asia.
- c) King Martanda Varma and sea policy.
- d) Sea protocols.

Total No. of Questions : 05]

P2559

[5005] - 3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - XVIII)

HS : 18 - Maritime History of India (800 A.D. to 1800 A.D.)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सागरी वाहतूक इतिहास लेखन शास्त्रातील ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) प्राचीन भारत आणि रोम यांच्यातील सागरी वाहतूक मार्गाचे संबंध कशाप्रकारे होते ?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सागरी वाहतूक इतिहास लेखनशास्त्रामधील एस. अरसरातनाम यांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.

ब) चोल राजांचा आरमार अभियानाबाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सागरी इतिहासातील भारत आणि पार्शिया यांच्यातील व्यापारी धोरण स्पष्ट करा.

ब) चोल राजे आणि चीन यांच्यातील सागरी राजकीय धोरण लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सागरावरील नियंत्रणासाठी मराठी सत्तेचे धोरण स्पष्ट करा.

ब) इंग्रज आणि डच यांच्यातील संघर्षाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सागरी इतिहासलेखन शास्त्रातील के. एन. चौधरी यांचे योगदान
- ब) भारताचे प्रारंभीक आग्नेय आशियाशी सागरी संबंध
- क) राजा मारतण्ड वर्मा आणि सागरी धोरण
- ड) सागरी प्रवेशद्वार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2560

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 10)

HS - 10 : History of Modern India (1857 - 1971)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What role did the Revolutionaries play in Indian National Movements.
- b) Explain the Philosophy of Moderates.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of tribal movement in India.
- b) Review the disobedient movement from Dandi-March to end of the Movement.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the structure of Indian National Army.
- b) Mention the salient features of Indian Constitution.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the roll of Pandit Jawaharlal Nehru in Non-aligned Movement.
- b) State the background of India and China war of 1962.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Role of Anant Kanhere in Revolutionary Movement.
- b) Pune Sarvajanik Sabha.
- c) Incident of Churi-Chura.
- d) Second five year plan

Total No. of Questions : 5]

P2560

[5005] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 10)

HS - 10 : History of Modern India (1857 - 1971)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतीय स्वातंत्र्य आंदोलनात क्रांतीकारकांनी कोणती भूमिका पार पाडली?
ब) मवाळांचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतातील आदिवासी चळवळीचा वृतांत द्या.
ब) दांडी मार्च ते चळवळ संपेपर्यंत सविनय कायदेभंग चळवळीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतीय राष्ट्रीय सेनेची रचना स्पष्ट करा.
ब) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) अलिप्ततावादी चळवळीतील पंडित जवाहरलाल नेहरूंच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) 1962 च्या भारत व चीन युद्धाची पार्श्वभूमी सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) क्रांतीकारी चळवळीतील अनंत कान्हेरेची भूमिका
- ब) पुणे सार्वजनिक सभा
- क) चौरी - चौराचा प्रसंग
- ड) द्वितीय पंच वार्षिक योजना

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2561

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS : 11 -Intellectual History of the Modern West
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the background of Renaissance.
- b) Explain the contribution of painting and sculpture in the Renaissance.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the causes of Reformation.
- b) State the contribution of copernicus in the scientific thinking.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the scientific thinking of Galilio.
- b) Explain the term 'Nationalism. Give its salient feature.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of Enlightenment.
- b) Explain the Darwin's theory of Evolution. How did this theory affect the thinking of people.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Martin Luther.
- b) Democracy.
- c) De-merits of capitalism.
- d) Existentialism.

Total No. of Questions : 05]

P2561

[5005] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS : 11 -Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) विद्येच्या प्रबोधनाच्या पार्श्वभूमीचे परीक्षण करा.
ब) चित्रकला व शिल्पकला यांचे प्रबोधनातील योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) धर्मसुधारणा चळवळीची कारणे स्पष्ट करा.
ब) वैज्ञानिक विचारामधील कोपरनिकसचे योगदान सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) गॅलीलियोचे वैज्ञानिक विचार स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्रवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा व तिची ढळक वैशिष्ट्ये द्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बुद्धीप्रामाण्यवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) डार्विनचा उत्क्रांतीवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा. या सिद्धांताचे लोकांच्या विचारधारेवर कसा परिणाम झाला?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) मार्टिन ल्यूथर
- ब) लोकशाही
- क) भांडवलवादाचे दोष
- ड) अस्तीत्ववाद

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2562

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 12 : World After World War - II (1945 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Examine the causes and nature of the cold war.
- b) Account for the rise of Israel as a sovereign independent nation.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Bring out the political achievements of Non-Aligned movement during the period of your study.
- b) Explain the causes of Arab-Israel conflicts.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the nature of the cuban crisis.
- b) What role did CENTO play in the cold war?

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Discuss the role played by united nation in korean war.
- b) Give a critical account of the national movement in Indochina.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Warsaw pact
- b) Colombo summit 1976
- c) Significance of oil politics in west asia.
- d) Mikhail Gorbachev

Total No. of Questions : 05]

P2562

[5005] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 12 : World After World War - II (1945 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) शीतयुद्धाची कारणे व स्वरूपाचे परीक्षण करा.

ब) एक सार्वभौम राष्ट्र म्हणून इस्राईलच्या उद्याचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) तुमच्या अभ्यासक्रमाच्या कालखंडातील अलिप्ततावादी चळवळीची राजकीय कामगिरी नमूद करा.

ब) अरण - इस्राईल संघर्षाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) क्यूबा पेचप्रसंगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) सेंटोने (CENTO)शीतयुद्धात कोणती भूमिका बजावली?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) कोरियन युद्धात संयुक्त राष्ट्रसंघाने बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.

ब) इंडोचायनातील राष्ट्रीय चळवळीचा टीकात्मक वृत्तांत द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) वार्साकरार
- ब) 1976 ची कोलंबो शिखर परिषद
- क) पश्चिम आशियातील तेळच्या राजकारणाचे महत्व
- ड) मिखाईल गोर्बचिह

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2563

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 19)

History of Maharashtra in The 20th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the nature of freedom movement in the 20th Century Maharashtra.
- b) Discuss the contribution of the Non-Brahmin movement for the establishment of equality.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Examine in brief the nature of Post-Ambedkar Dalit Movement.
- b) Explain the salient features of Urbanisation in the 20th century Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Give an account of development in textile industry in the 20th century Maharashtra.
- b) Discuss the Tribal movement in the 20th century Maharashtra.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the contribution of Swami Ramanad Tirtha in Marathwada Mukti Sangram.
- b) Evaluate the movement for emancipation of women in Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Non-Brahmin Newspapers.
- b) Depressed class mission.
- c) Significance of Sugar Industry.
- d) J.V.P. Samiti.

Total No. of Questions : 5]

P2563

[5005] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 19)

History of Maharashtra in The 20th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्वातंत्र्य चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) समतेच्या स्थापनेसाठी ब्राह्मणेतर चळवळीच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डॉ. आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
ब) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील नागरी करणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील कापड उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.
ब) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आदिवासी चळवळीची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) स्वामी रामानंद तीर्थ यांचे मराठवाडा मुक्ती संग्रामातील योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील स्त्री बंध मुक्ती चळवळीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) ब्राह्मणेतर वृत्तापत्रे
- ब) डिप्रेसड क्लास मिशन
- क) साखर उद्योगाचे महत्त्व
- ड) जे. व्ही. पी. समिती

Total No. of Questions : 05]

SEAT No. :

P2564

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

**Socio - Religious Reform Movements in South India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the nature of social reform movement in the 19th century India.
- b) Give an account of social legislation in Mysore.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write contribution of K.K. Cama in the Parsi reform movement.
- b) Discuss the social work of Narayan movement.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Estimate the role of Viraslingam Pantulu as a social reformer.
- b) Discuss the growth of the justice party in Tamilnadu.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the contribution of Alluri Sitaramarajula in the social reform movement of Andhra Pradesh.
- b) State why did 'Non Brahmin Movement' start in Tamilnadu.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words each. **[10]**

- a) Self-respect movement
- b) Explain concept 'Periyar'
- c) Dr.Palpu.
- d) Teaching of Annadurai.

Total No. of Questions : 05]

P2564

[5005] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

Socio - Religious Reform Movements in South India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 19 व्या शतकामधील भारतातील सामाजिक सुधारणा चळवळीच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

ब) म्हैसूरमधील सामाजिक विधीनियमांचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पारशी समाज सुधारणा चळवळीतील के. के. कामा यांचे योगदान लिहा.

ब) नारायण चळवळीच्या सामाजिक कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजसुधारक या नात्याने विरसलिंगम् पंतलु यांच्या कार्याचा परामर्श द्या.

ब) तामिळनाडू मधील जस्टीस पार्टीच्या उदय आणि विकासाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आंध्रप्रदेशातील समाज सुधारणा चळवळीतील अलुरीसीता रामराजुला यांचे योगदान सांगा.

ब) तामिळनाडूमध्ये ब्राम्हणेतर चळवळ का सुरू झाली ते सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) आत्मसन्मानाची चळवळ
- ब) 'पेरियार' - संकल्पना स्पष्ट करा
- क) डॉ. पाल्पू
- ड) आण्णादुराईची शिकवण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2565

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4006

M.A. (Semester - IV)

HISTORY

Urban History (Optional Paper - 21)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words [10]

- a) What is 'urbanisation'? Examine the processes of urbanisation in Indian history.
- b) Explain the significance of urban revolution.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. [10]

- a) 'From 600 BC onwards urbanisation made remarkable headway' explain this statement with examples.
- b) Explain relationship between archaeology and urbanisation.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. [10]

- a) Assess the progress of urbanisation under colonialism.
- b) How did industrial town develop explain it.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. [10]

- a) State the main features of urbanisation of sangam period in south India.
- b) Which are the historical dimensions for the urban study.

P.T.O.

Q5) Any two shortnotes

[10]

- a) Debates in urban studies.
- b) Port cities
- c) Modern cities
- d) First urbanisation

Total No. of Questions : 5]

P2565

[5005] - 4006

M.A. (Semester - IV)

HISTORY

Urban History (Optional Paper - 21)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) नागरीकरण म्हणजे काय? भारतीय इतिहासातील नागरीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.

ब) नागरी क्रांतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) 'इ.स. 600 पासून पुढे नागरीकरणामध्ये लक्षणीय प्रगती झाली', हे विधान उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) पुरातत्त्व आणि नागरीकरण यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) वसाहतवादाखालील नागरीकरणाच्या प्रगतीचे मूल्यांकन करा.

ब) औद्योगिक शहरांचा विकास कसा झाला ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) दक्षिण भारतातील संगम कालखंडातील नागरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) नागरी अभ्यासाविषयीची ऐतिहासिक परिमाणे कोणती आहेत.

प्रश्न 5) दोहोंवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) नागरी अभ्यासातील वादंग
- ब) बंदर शहरे
- क) आधुनिक शहरे
- ड) पहिले नागरीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2566

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4007

**M.A. (Part - II) (Semester - IV)
HISTORY (Optional Paper - 22)
East Asia : Japan (1853 - 2000)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions are equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Explain the term 'feudalism' and describe the salient features of feudal society.
- b) Give an account of the modernisation of Japan in the Meiji era.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the foreign policy of Japan from 1894-1914.
- b) Explain the contribution of Zaibatsu class in economic development of Japan.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the causes of the rise of militarism in Japan.
- b) Explain the role of Japan in world war II.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the economic progress of Japan after world war II.
- b) Critically examine the foreign policy of Japan after 1952.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) The charter oath of 1868.
- b) Manchurian crisis.
- c) Pearl Harbur.
- d) What is 'Economic Resurgence'?

Total No. of Questions : 5]

P2566

[5005] - 4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)
HISTORY (Optional Paper - 22)
East Asia : Japan (1853 - 2000)
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'सरंजामशाही' ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि जपानमधील सरंजामी समाजाची ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
ब) मेईजी कालखंडात जपानमध्ये झालेल्या आधुनिकीकरणाचा वृत्तांत द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इ. स. 1894 ते 1914 या काळातील जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.
ब) जपानच्या आर्थिक विकासातील झैबत्सु वर्गाचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जपानमधील लष्करवादाच्या उदयाच्या कारणांची चर्चा करा.
ब) दुसऱ्या महायुद्धातील जपानची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) दुसऱ्या महायुद्धानंतर जपानने केलेल्या आर्थिक प्रगतीचे वर्णन करा.
ब) इ.स. 1952 नंतरच्या जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) इ. स. 1868 ची राजपत्रीय सनद.
- ब) मांचूरीयन पेचप्रसंग.
- क) पर्लहार्वर.
- ड) 'आर्थिक पुनरुत्थान' म्हणजे काय?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2567

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the use of natural resources during the vedic period.
- b) "Reverse play an important role in progress of human". Explain it

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Describe the forest management in Modern India and state its impact on human life.
- b) Which main factors influence on Indian climate.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Briefly describe the main characteristics of the climate of India.
- b) State the important purpose of Damodhar Valley Project.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Examine the India's green revolution and state its impact on Indian human life.
- b) Review the policy about the management of Indian population, and write its impact on progress of India.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words each. **[10]**

- a) Factors of water pollution.
- b) Importance of Himalaya on climate of India.
- c) Pollution of Hill Station
- d) Social forestry programme

Total No. of Questions : 5]

P2567

[5005] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वैदिक काळातील नैसर्गिक साधनाची संसाधनाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
ब) 'मानवाच्या प्रगतीमध्ये नद्यांची भूमिका महत्वाची असते' स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) आधुनिक भारतातील वन व्यवस्थापन विशद करा? आणि वन व्यवस्थापनाचे मानवी जीवनावरील परिणाम सांगा.
ब) भारतीय हवामानावर परिणाम करणारे मुख्य घटक कोणते?
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतीय हवामानाच्या वैशिष्ट्यांचे थोडक्यात वर्णन करा.
ब) दामोदर खोरे उपक्रमाचे महत्वाचे उद्देश सांगा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील हरित क्रांतीचे परिक्षण करा? आणि त्याचे भारतीयांच्या मानवी जीवनातील महत्व सांगा.
ब) भारतातील लोकसंख्या विषयक व्यवस्थापनाच्या धोरणाचा आढावा घ्या. आणि त्याचे भारताच्या प्रगतीवरील परिणाम लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) जल प्रदुषणाचे घटक
- ब) हिमालयाचे भारतीय हवामानातील महत्व
- क) थंड हवामानाच्या स्थळांचे प्रदुषण
- ड) सामाजिक वनीकरण कार्यक्रम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2568

[Total No. of Pages : 4

[5005] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 24)

**HS - 24 : Business History of India (1858-1991)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take a review the opium trade in colonial India.
- b) Write the nature of banking houses in the beginning of business in British period in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'Business History' and state sources of business history.
- b) Briefly review the rise and growth of wadia group of industries.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of rise and growth of TATA industries.
- b) Explain the merits and demerits of private sector under the mixed economy.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take a review of the development of automobile industry in India after 1950.
- b) Write the merits and demerits of public sector under mixed economy.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes of following in 100 words each.

[10]

- a) Anglo-Bania Alliance
- b) Birla group of Industries
- c) Mixed economy
- d) Pharma Industries

Total No. of Questions : 5]

P2568

[5005] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 24)

HS - 24 : Business History of India (1858-1991)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) वासाहतीक भारतामधील अफुच्या व्यापाराचा आढावा घ्या.
ब) ब्रिटिश काळातील भारतामधील व्यापाराच्या प्रारंभिक काळातील पेढी कचेऱ्यांचे (बँकींग हाउस) स्वरूप लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 'व्यापारी इतिहास' संकल्पना स्पष्ट करा, आणि व्यापारी इतिहासाची साधने सांगा.
ब) वाडिया उद्योग समुहाचा उदय व विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) टाटा उद्योगाच्या उदय आणि विकासाचा वृन्तात द्या.
ब) मिश्र अर्थ व्यवस्थेअंतर्गत खाजगी क्षेत्राचे गुण दोष स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) भारतामधील 1950 च्या नंतरचा वाहन उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
ब) मिश्र अर्थव्यवस्थेअंतर्गत सार्वजनिक उपक्रमाचे (क्षेत्राचे) गुण व दोष लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) ब्रिटिश - बनिया आघाडी
- ब) बिल्गा उद्योग समुह
- क) मिश्र अर्थव्यवस्था
- ड) औषध उद्योग

